MOI HIGH SCHOOL
KABARAK

FORM 3 2026 END TERM 3 EXAMS

Paving Way For Kenya Certificate of Secondary Education Success

Name …….. Admission no…….

Candidate's Signature…… Date…….

FORM 3

KISWAHILI

PAPER 3

TIME: 2Hours

Maagizo

(a) Andika jina lako na nambari yako ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
(b) Tia sahihi yako kisha uandike tarehe ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
(c) Jibu maswali Matatu pekee.
*(d) Swali la **kwanza** ni la lazima.*
(e) Maswali hayo mengine yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki: yaani; Tamthilia, Ushairi na Hadithi Fupi.
(f) Majibu yote lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.
(g) Majibu yote sharti yaandikwe kwenye nafasi ulizoachiwa katika kijitabu hiki cha maswali.
(h) Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

Kwa matumizi ya mtahini pekee

SWALI	1	2	3	4	5	6	JUMLA
ALAMA							
UPEO	20	20	20	20	20	20	80

SEHEMU YA A: FASIHI SIMULIZI

[Contact 0724333200/0795491185/ 0768321553 for Marking Schemes or Order online at www.kenyaeducators.co.ke]

1. Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali

Mfalme ana watoto wawili wa kiume na anataka mmoja wao amrithi. Kwa sababu hataki kupendelea yeyote, anawapa changamoto ya kukimbia hadi mji wa mbali kwa farasi wao. Yule ambaye farasi wake atafika mwisho ndiye atakayemrithi. Ndugu hawa wanazembea jangwani kwa siku kadha kwa sababu kila mmoja anataka kufika wa mwisho. Hatimaye wanakutana na mzee mwenye busara ambaye anawapa wosia. Wanapanda farasi upesi na kutoka mbio ili wafike kwenye mji wa mbali walioagizwa na baba yao. Je, Mzee mwenye busara aliwaambia nini?

a) i) Tambua kijipera **(alama 1)**

ii) Taja sifa za kijipera hiki **(alama 4)**

iii) Wewe ni mmoja wanaowasilishiwa kipera hiki. Taja mambo Matano utakayoyafanya ufanikishe uwasilishaji huu. **(alama 5)**

b) Soma utungo ufuatao kisha hujibu maswali yanayofuata *Mtoto ni kito mzigo mzito*

i) Tambua kijitanzu **(alama 1)**

ii) Eleza manufaa ya kukirithisha kijitanzu hiki kwa vizazi vijavyo **(alama 4)**

iii) Kipera hiki kinaendelea kudidimia katika jamii yako eleza mbinu tano utakazotumia kukidmisha katika jamii yako. **(alama 5)**

<u>SEHEMU B :Tamthilia – BEMBEA YA MAISHA - *Timothy* Arege</u>

Jibu swali la 2 au 3.

2. Maisha ya sasa hayana fundi. Yanamwendesha kila mtu kama tawi lililosukumwa hadi likang'oka kutoka taagani na kupeperushwa na upepo….Ulimwengu wa sasa haubagui. Wadogo kwa wakubwa…..

a) Eleza mkutadha wa nukuu **(alama 4)**
b) Changanua vipengele vitano vya kimtindo katika nukuu **(alama 5)**
c) Fafanua mbinu nne za kutambua hulka za mneneji **(alama 4)**
d) 'Maisha ya sasa hayana fundi.' Fafanua mbinu ishi wanazotumia wahusika tamthiliani kukabiliana na hali zao. **(alama 7)**

3. (a) Changanua mtindo katika kifungu kifuatacho. **(alama 4)**

Naam, bembea! Hata bembea ikiwa ya kamba au chuma hatimaye hulika. Wanasema papo kwa papo kamba hukata jiwe. Bembea inapolika na kukatika haiwi mwisho wa mchezo. <u>Huungwa na mchezo kuanza tena.</u>

(b) Eleza toni katika dondoo hili. **(alama 2)**

(c)Jadili umuhimu wa mandhari katika tamthilia hii **(alama 6)**

[Contact 0724333200/0795491185/ 0768321553 for Marking Schemes or Order online at www.kenyaeducators.co.ke]

(d) (i) Fafanua kinaya katika kauli iliyopigiwa mstari **(alama 1)**

(ii) Dhihirisha kinaya katika kauli iliyopigiwa mstari kwa kurejelea tamthilia **(alama 7)**

SEHEMU YA C: USHAIRI

Jibu swali la 4 au 5.

4. Soma shairi hili kisha ujibu maswali yafuatayo;

Wangu niliyekupenda, leo nitakufukuza
Kuishi umenishinda, waniletea mayaza
Ola vile nimekonda, jasadi nimepooza
Uwache kuniumiza,ni heri mwana kunenda

Ulikuwa wangu nyonda, huba nikaikoleza
Kukupenda kama tunda, embe lenye uliwaza
Ukajigeuza punda, teke umenicharaza
Uwache kuniumiza, ni heri mwana kunenda

Nimekonda kama ngonda, mwandani wanilemaza
Sautiyo ya kinanda, sitaki kusikiliza
Sikutaki bora kwenda, muhibu wanishangaza
Uwache kuniumiza, ni heri mwana kunenda

Mengi ulionitenda, si madogo yakupuza
Nalikupa kila gwanda, uvae na kupendeza
Ulikula na kuwanda, kadiri ulivyoweza
Uwache kuniumiza, ni heri mwana kunenda.

Kinyume ulipokwenda, nilidhani kuteleza
Na wewe hukujilinda, nyendo mbaya kupunguza
Cha kuvunda kisha vunda, hata ukikifukiza
Uwache kuniumiza, ni heri mwana kunenda

Mja wewe wanishinda, kwa tama wachukiza
Kila kitu unadanda, kingawa cha kuumiza
Huwi ndani ya kibanda, huishi kujitembeza
Uwache kuniumiza, ni heri mwana kunenda

a) Tambua na uthibitishe nafsi neni katika shairi **(alama 2)**

b) Fafanua umuhimu wa kipokeo cha shairi hili **(alama 1)**

c) Eleza sifa za kiarudhi katika ubeti wa **tatu** **(alama 4)**

[Contact 0724333200/0795491185/ 0768321553 for Marking Schemes or Order online at www.kenyaeducators.co.ke]

d) Taja methali inayodokezwa katika ubeti wa **tano** wa shairi hili **(alama 1)**

e) Eleza maudhui ya ubeti wa **sita** wa shairi hili. **(alama 2)**

f) Ni jambo lipi zuri ambalo mshairi atalikosa? **(alama 1)**

g) Andika ubeti wa **pili** wa shairi hili katika lugha nathari **(alama 4)**

h) Fafanua mbinu alizotumia mshairi kutimiza mahitaji ya kiarudhi **(alama 2)**

i) Tambua aina tatu za urudiaji katika shairi **(alama 3)**

5. ***Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.***

Pana haja ya kupima, neno tuzowele -angu
Tusizowee kusema, hili ni teuo langu
Huenda huji mapema, -angu huja kuwa tungu
Ikaja kukusakama, na kukuposha kwa Mungu
Pana haja ya kupima.

Neno huwa ni la kwako, likiwa ndani moyoni
Lakini katu si lako, likishavuka menoni
Kwa hivyo likutokako, liweke kwenye mizani
Linaweza kuwa cheko, ama tusi kwa wendani
Pana haja ya kupima.

Vivyo hivyo kwa lebasi, huwa yako kisutuni
Hivyo nina wasiwasi, wambe yako sebuleni
Itavutiya matusi, ya wenzio insani
Wakakuchoma nafusi, kwa mishale ya lisani
Pana haja ya kupima.

Mwana ujuwe ni wako, punje ukiimezele
Lakini katu si wako, nde ukimletele
Akiwa yu ndani yako, ni wa duniya vivile
Ukishishila ni wako, muavye tukakuole
Pana haja ya kupima.

Maisha nayo si yako, utabaradi milele
Ungayaishi ja yako, ni tunu ya maumbile
Mgawa si kufu yako, mshindane hili lile
Akupapo akupako, utaishi pale pale
Pana haja ya kupima.

Ni chetu, chako si chako, ulimwengu huwa vile
Juhudi zingawa zako, wa kufaidi ni wale

[Contact 0724333200/0795491185/ 0768321553 for Marking Schemes or Order online at www.kenyaeducators.co.ke]

Ikifika siku yako, nyono zikukae mbele
Ulichosema ni chako, huwabakiya wawale
Pana haja ya kupima.

Kaseme na moyo wako, ubaini haya yale
Ukuambacho ni chako, kisikupe mageule
Kitu utajacho chako, huenda kiwe cha wale
Na usemacho si chako, kiwe chako ndicho kile
Pana haja ya kupima.
(Maanga ya Ushairi na Diwani ya Mjileo - Henry Indindi*)*

Maswali

(a) Pendekeza anwani inayoafiki shairi hili. **(al 1)**
(b) Eleza dhamira ya shairi. **(al 2)**
(c) Fafanua maudhui yoyote matatu yanayojitokeza katika shairi. **(al 3)**
(d) Ainisha mkondo wa shairi hili. **(al 4)**
(e) Tambua nafsi nenewa katika shairi. **(al 1)**
(f) Toa toni ya shairi. **(al 1)**
(g) Andika ubeti wa nne kwa lugha ya kiriwaya. **(al 4)**
(h) Dhihirisha mtunzi huyu alivyofanikiwa kutumia uhuru wake. **(al 2)**
(i) Toa maana za maneno haya yalivyotumiwa katika shairi. **(al 2)**
  (i) lebasi
  (ii) punje ukiimezele

SEHEMU D : Hadithi Fupi – Mapambazuko ya Machweo

6. ***(a) Mzimu wa kipwerere-Yussuf Shoka***

"Siku iliyofuata, majira ya magharibi pevu, nilifika pale mzimuni. Kama ilivyo ada yangu, nilivaa guo jeupe lililonifunika gubigubi kama maiti. nikaangalia huku na huko, sikuona mtu. Hapo nikasogea karibu zaidi na ule mzimu. Nilipofika nikauimba ule wimbo wote. Nilipomaliza tu nikajitoma kichakani mle bila hofu wala kimeme…nilichokiona humo, sikuamini macho yangu! Mle ndani ya mzimu mlikuwa na makanda na makasha ya tumbaku, unga wa kilevi na bangi kwenye marobota. Kulikuwa na mapipa ya chang'aa na tembo ya mnazi. Humo pia, mlikuwa na kitanda cha besera kilichotandikwa vizuri. Juu ya kitanda hicho, palitupiwatupiwa asumini na maua ya mlangilangi.."

a)Eleza aina nne za taswira katika kifungu hiki. **(al 4)**

[Contact 0724333200/0795491185/ 0768321553 for Marking Schemes or Order online at www.kenyaeducators.co.ke]

b)Ukirejelea hadithi ya ***" Mzimu wa Kipwerere***," Fafanua jinsi imani katika mambo ya kichawi yamejikita katika jamii. **(al 6)**

(b)**Mapambazuko ya Machweo** – Clara Momanyi

Onyesha vile **Jua la Macheo** linawabishia wahusika mbalimbali katika **Machweo** yao

(al 10)

[Contact 0724333200/0795491185/ 0768321553 for Marking Schemes or Order online at www.kenyaeducators.co.ke]